

Отже, аналітика великих даних є ключовим чинником успіху в електронному бізнесі. Вона перетворює інформацію на практичні управлінські рішення, допомагає краще розуміти споживача, оперативно реагувати на зміни ринку, раціональніше використовувати ресурси й зменшувати ризики.

Література:

1. Ogola G. Big Data Aspects and Business Decision Making // *Innovative Journal of Social Sciences*. – 2023. – Vol. 3, № 1. – P. 1–9. – Режим доступу: <https://edinburgjournals.org/journals/index.php/Innovative-Journal-of-Social-Sci/article/download/175/193>
2. Fanelli S., Pratici L., Salvatore F. P., Donelli C. C., Zangrandi A. Big Data Analysis for Decision-Making Processes: Challenges and Opportunities for the Management of Health-Care Organizations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.emerald.com/mrr/article/46/3/369/311068/Big-data-analysis-for-decision-making-processes>
3. Chatterjee S., Rana N. P., Tamilmani K., Sharma A., Dwivedi Y. K. Assessing the Impact of Big Data Analytics on Decision-Making Quality of Organizations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0040162521007861?via%3Dihub>
УДК 336.71:351

Подплетний В.В.

кандидат економічних наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Банківська система України в умовах воєнного стану постала перед безпрецедентними викликами, що зумовили трансформацію її функціональних, регуляторних та операційних засад. Сучасні підходи до аналізу фінансової стабільності свідчать, що банківський сектор виконує не лише традиційні функції посередництва та забезпечення платіжної інфраструктури, а й стає фундаментальним компонентом економічної безпеки держави [1]. У зв'язку з цим дослідження особливостей функціонування банківської системи у період збройного конфлікту має важливе наукове та практичне значення.

З перших днів повномасштабного вторгнення регулятором було впроваджено комплекс антикризових заходів, спрямованих на недопущення дестабілізації фінансового ринку. Зокрема, фіксація валютного курсу, тимчасові обмеження на транскордонний рух капіталу, посилення макропруденційного нагляду та коригування підходів до оцінки кредитного ризику дозволили уникнути руйнівного впливу панічних очікувань [2]. Дані НБУ засвідчують, що в умовах надзвичайно високої невизначеності банки зберегли здатність виконувати зобов'язання перед вкладниками та підтримувати доступ громадян до фінансових послуг.

Важливою характеристикою воєнного періоду є зміна структури операційних ризиків. Ризики втрати доступу до інфраструктури, обмеження фізичної роботи відділень, кіберризик та загрози логістичній безпеці вимагали суттєвого підсилення систем управління ризиками, зокрема впровадження широкомасштабних процедур резервування ІТ-потужностей, диверсифікації каналів доступу та використання альтернативних технологічних інструментів. У результаті понад 90 % транзакцій протягом перших місяців війни здійснювалися у дистанційному форматі, що підтверджує високу адаптивність банківського сектору [3].

Особливу увагу у воєнний час привертає трансформація кредитного портфеля банків. Значне скорочення економічної активності, втрата виробничих потужностей, релокація підприємств та зниження платоспроможності населення спричинили підвищення кредитних

ризиків, що потребувало оновлення методології оцінювання якості активів. Застосування пом'якшених підходів до формування резервів відповідно до тимчасових регуляторних вимог забезпечило збереження капіталу банків та створило передумови для підтримки пріоритетних видів економічної діяльності, зокрема оборонної, логістичної та аграрної сфер [4].

Окремої уваги заслуговує роль державних банків, які в умовах воєнного стану виконують функції фінансової та соціальної стабілізації. АТ «Ощадбанк» та АТ «Укресімбанк» забезпечують реалізацію державних програм підтримки, здійснення соціальних виплат, обслуговування військових облігацій внутрішньої державної позики, що формує додатковий ресурс для фінансування сектору безпеки і оборони [5]. Зростання ролі військових облігацій як інструменту мобілізації національних фінансових ресурсів є важливим фактором підтримання платоспроможності держави у воєнний період.

Важливим аспектом функціонування банківської системи у воєнний час є збереження стійкості валютного ринку. Впровадження фіксованого курсу гривні стало заходом, спрямованим на запобігання інфляційним шокам, стабілізацію імпорتنих потоків та підтримку макроекономічної рівноваги. Попри значні дисбаланси, валютний ринок залишався контрольованим, що дозволило забезпечити передбачуваність умов для підприємств та населення [2].

Не менш вагомим напрямом є вплив міжнародної фінансової підтримки на стабільність банківської системи. Надання фінансових гарантій, кредитних ліній та грантів міжнародними інституціями (МВФ, Світовим банком, ЄБРР) створило сприятливі умови для зміцнення резервної позиції держави, а також сприяло стабілізації платіжного балансу. Зокрема, технічна допомога з модернізації нагляду та кібербезпеки банківського сектору дозволила посилити контроль за операційними ризиками й одночасно адаптувати банківське регулювання до вимог Базельського комітету.

Значний науковий інтерес становить питання суспільної довіри до фінансових інституцій у період війни. Попри суттєві загрози, обсяг депозитних вкладень населення у національній валюті продовжував зростати, що свідчить про ефективність комунікаційної політики НБУ та банків, а також про підвищення рівня фінансової культури громадян. Цей феномен можна розглядати як один із факторів, що компенсував підвищений рівень стресу в економіці та мінімізував шоки, пов'язані з ризиками втрати платоспроможності окремих секторів.

Цифровізація банківських послуг, яка активно розвивалася до 2022 року, у воєнний період стала ключовим чинником забезпечення безперервності фінансових операцій. Активна інтеграція мобільних додатків, розвиток віддаленої ідентифікації, розширення можливостей системи «Дія» та використання електронних документів сприяли підвищенню ефективності, безпеки та доступності банківських послуг. Це підтверджує перспективність подальшого розвитку фінтех-інновацій як невід'ємного елементу фінансової інфраструктури [6].

Узагальнюючи, зазначимо, що банківська система України виступила одним із найстійкіших секторів економіки у період воєнних потрясінь. Її здатність адаптуватися до зовнішніх загроз, впроваджувати інноваційні рішення та забезпечувати безперервність фінансових операцій визначає її як ключовий елемент національної стійкості. У перспективі післявоєнної відбудови роль банківського сектору лише посилюватиметься, зокрема у фінансуванні інфраструктурних проєктів, кредитуванні малого та середнього бізнесу, підтримці інноваційних кластерів та модернізації економіки. Синергія дій регулятора, державних і приватних банків, підтримка міжнародних фінансових інституцій та масштабна цифровізація є ключовими чинниками забезпечення фінансової стабільності держави. Тому подальше вдосконалення механізмів регулювання, зміцнення інституційної спроможності та розширення міжнародного співробітництва є стратегічно важливими завданнями для забезпечення тривалої фінансової стабільності України.

Література:

1. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Київ : НБУ, 2022–2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist>
2. Національний банк України. Основні показники банківського сектору. Київ : НБУ, 2023–2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
3. Міністерство цифрової трансформації України. Цифрова трансформація фінансового сектору в умовах воєнного стану. Київ, 2023. URL: [\[https://thedigital.gov.ua/\]\(https://thedigital.gov.ua/\)](https://thedigital.gov.ua/)
4. Basel Committee on Banking Supervision. Sound Credit Risk Assessment and Valuation for Loans. Basel : Bank for International Settlements, 2020. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs424.htm>
5. АТ «Ощадбанк». Річний звіт. Київ, 2024. URL: <https://www.oschadbank.ua/>
6. World Bank. Ukraine Financial Sector Stability Review. Washington, 2023. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication>

Рябоволик Т.Ф.

к. е. н., доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності

Поповкіна О.С.

здобувачка вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні, група ЕН-23мб-1
Центральноукраїнський національний технічний університет

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА АВТОМАТИЗАЦІЇ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙ

Сучасний етап розвитку економіки характеризується цифровізацією та автоматизацією, що зумовлює кардинальні зміни у функціонуванні підприємств та організацій. Впровадження штучного інтелекту та автоматизації робочих процесів стає одним із ключових чинників підвищення ефективності бізнес процесів, оптимізації управлінських рішень і зростання продуктивності праці. Технології ШІ дозволяють аналізувати великі обсяги даних, прогнозувати тенденції розвитку ринку, автоматизувати рутинні завдання, що сприяє створенню конкурентних переваг.

Розглянемо основні переваги для бізнесу після інтеграції штучного інтелекту у робочі процеси. Одним з них є підвищення продуктивності, яке проявляється у скороченні часу на виконання рутинних завдань та зменшенні кількості помилок. Це дозволяє працівникам зосередитися на інших завданнях, що безпосередньо впливає на ефективність організації та якість прийняття управлінських рішень. Крім того, автоматизація підтримує швидке оброблення інформації, що сприяє більш точному плануванню та прогнозуванню [1]. Наступною перевагою виділимо швидкий аналіз даних та прогнозування, що дозволяє приймати обґрунтовані рішення на основі достовірних аналітичних висновків. Такі інструменти як Microsoft Power BI, Google Cloud AI, IBM Watson Analytics, Tableau та інші спрощують відстеження ключових показників ефективності, розуміння поведінки споживачів, прогнозування тенденцій ринку та дають змогу швидко адаптуватись до змін зовнішнього середовища [1]. Не менш важливою перевагою є здатність штучного інтелекту аналізувати та розуміти поведінку споживачів, що відкриває нові можливості для персоналізації клієнтського досвіду. Завдяки машинному навчанню та аналітиці даних, ШІ може робити висновки про вподобання й потреби користувачів, адаптуючи контент, цінову політику або пропозиції під конкретного клієнта. Це сприяє не лише підвищенню лояльності, а й збільшенню рівня продажів [1]. Не менш важливою перевагою є використання штучного інтелекту для оптимізації ланцюгів постачання та логістичних процесів. Штучний інтелект може прогнозувати попит, керувати запасами, планувати маршрути доставки та автоматизувати рутинні операції, що раніше вимагали значних людських ресурсів. Окрім, транспортні й логістичні компанії активно застосовують штучний інтелект для оптимізації планування, зниження витрат на паливо, скорочення часу доставки та підвищення точності